

SIMION BĂRNUȚIU, STUDENT LA UNIVERSITATEA DIN VIENA (1851—1852)*

Acțiunile revoluționare crescute în intensitate în capitala Imperiului austriac în primăvara și vara anului 1848 au reclamat schimbări profunde în sistemul de învățământ superior. După înscăunarea la 30 martie a ministrului cultelor și instrucțiunii publice, von Sommaruga, principiul tot mai des menționat al „Lehr- și Lernfreiheit“-ului, adică tocmai dorința de reformă imediat aplicată, circula insistent în toate mediile universitare, cu toate urmările evenimentelor militare asupra sistării temporare a predării, fapt reluat în mod intermitent doar la un an distanță în timp, respectiv în luna martie 1849. Autonomia nouă solicitată acum se baza pe ideea extinsă a libertății de (și în) gândire, pe capacitatea exercitării libere a profesiei de dascăl la nivelul superior, pe posibilitatea de mișcare a studentului, neîngrădit în opțiunea afirmată pentru o anume paletă de cursuri și, drept consecință, pe un drept propriu de deliberare cu privire la cadrele didactice, desemnate ca atare. Acest curent modificat în teorie și practică ținea un scop nu neapărat imediat, anume să contribuie la îmbinarea principiului studiului cu cercetarea, elaborată sub forma instituționalizată și, deci, recunoscută prin lege de către stat. Direcția respectivă, manifestată la începutul anilor '50 ai veacului XIX în variate forme „novatoare“, avea în vedere primordial aportul unor învățați din Germania ori din lumea culturală extins europeană. Devenirea ei în vreme, vădită mai cu seamă sub ministeriatul contelui Leo Thun (1849—1861) constituise, de fapt, reforma structurală a sistemului de învățământ, cu aplicare imediată și directă în situația Universității vieneze, unitate-etalon pentru grupul de experți ce dezbăteau chestiunile legate de statutul cadrelor didactice și de regulamentul de studiu pentru cele patru facultăți tradiționale. Suita de ordonanțe guvernamentale cu caracter provizoriu, apărute între anii 1849 și 1851, viza tocmai autonomia universitară în plan organizatoric și administrativ (30 septembrie 1849), noua reglementare generală a predării și însușirii (18 octombrie 1849, 1 octombrie 1850), toate incluzând măsuri decise să întronizeze un sistem revăzut, în fond, renovat, așadar după principii moderne, conforme standardului reclamat de epoca în transformare acum în palier social-economic și politic. Strădania urmărită de legiuitori fusese ca predarea, studierea și cercetarea, regândite astfel în convenția rețelei de seminarii înființate, să conducă atât la perfecționarea profesională a profesorilor, cât și la cea necesar menită pe seama tineretului studios universitar.¹

* Ich möchte auch an dieser Stelle dem Direktionsrat der Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut aus Wien herzlich danken für Ihre unermüdliche Unterstützung.

¹ *Geschichte der Wiener Universität von 1848 bis 1898*, Wien, 1898, p. 26—40; *Die Universität Wien*, Düsseldorf, 1929, p. 7, 8; H. Lentze, *Die Universitätsreform des Ministers Graf Leo Thun-Hohenstein*, Wien, 1962, p. 74—79; R. Meister, *Entwicklung und Reformen des österreichischen Studienwesens*, I., Wien, 1963, p. 69—77,

Impactul aplicării în practică a sistemului de ordonanțe publicate între anii amintiți fusese resimțit cu intensități variabile în funcție de instituțiile de învățământ superior din Viena, în cadru general și restrâns, în strânsă dependență de seria de motive de ordin obiectiv și subiectiv. Facultatea de drept și de științe de stat din cadrul Universității, de pildă, aplicase deja din 1847 câteva elemente ale unui nou plan de studiu, cu accent definitoriu pe caracteristicile esențiale ale principiilor de drept modern. Teza menționată, a „libertății predării și studierii“, evidentă tocmai prin disponibilitatea studenților de a-și alege specialitățile, intervalele de studii și profesorii (ori docenții), alte probleme adiacente, legate de frecvența normală și cea specială, cu cazuistica exprimată în putința dublei opțiuni, atât din partea universitarului cât și a studentului, în coroborare cu sistemul de taxe instituit („Collegiengelder“), a rămas în vigoare până în anul 1855 când, prin reorganizarea definitivă a predării și examinării la Facultatea de drept amintită, ideea enunțată fusese emendată cu alte norme obligatorii pe multiple direcții. Astfel încât, atât fondul, cât mai ales forma de desfășurare a activității studiului juridic în intervalul dat, păstra în mod vizibil un eclecticism specific perioadei, cu elemente specifice regulamentelor anterioare (anii 1810, 1818, 1831, 1847), amalgamate în final cu celelalte derivând din ordonanțele provizorii impuse după 1848, mixtura subliniată reflectându-se direct asupra materiilor audiate și a evoluției tronsonului de studenți juriști dintre anii 1849—1855. Conivent acestui aspect relevant, problema cadrelor didactice utile în aplicarea prevederilor reformei susamintite, procesul lent de „întinerire“, lipsa unor personalități marcante în domeniu au pecetluit într-un fel, destinul facultății tratate, procesul de învățământ derulat și, inevitabil fenomenul formării unor serii de absolvenți în drept, pregătiți ca să facă față profesional mai multor specializări.²

Unui atare excurs preliminar despre cadrul și existența Facultății de drept și științe de stat din cadrul Universității vieneze în tocmai epoca reformelor vizând învățământul superior la mijlocul veacului XIX, se realizează în continuare considerațiile exprimate despre anii de studiu ai juristului Simion Bărnuțiu (1851—1852), așternute în urma cercetării unui inedit material arhivistic, anume, matricolele universitare păstrate în bogatul fond al „Almei Mater Rudolphina“.³

Majoritatea referințelor critice despre viața și activitatea postrevoluționară a omului politic, îndeobște⁴ au relevat răstimpul celor trei se-

230—253; I. Hochgerner, *Studium und Wissenschaftsentwicklung im Habsburgerreich*, Wien, 1983, p. 159—166; H. Engelbrecht, *Geschichte des österreichischen Bildungswesens*, vol. IV, Wien, 1986, p. 221—227;

² *Geschichte ... 1848 bis 1898*, p. 103—115, 136—138; *Die Universität Wien ...* p. 24, 25; H. Lentze, *op. cit.*, p. 43; R. Meister, *op. cit.*, p. 82—84; vezi și în *Geschichte der kaiserlichen Universität zu Wien*, vol. I., Wien 1854, p. 629—630.

³ Die Anregung zu dem Leiter des Archivs, dr. Kurt Mühlberger und ihren Mitarbeitern, dem ich auch für viele wertvolle Hinweise danken möchte.

⁴ G. Bogdan-Duică, *Viața și ideile lui Simion Bărnuțiu*, București, 1924; Idem, *Notes-ul de însemnări al lui Simion Bărnuțiu. 1849—1863*, București, 1924; C. Suciș, *Corespondența lui Ioan Maniu cu Simion Bărnuțiu. 1851—1864*, Blaj, 1929; Al. Marcu, *S. Bărnuțiu, Al. Papiu Ilarian și I. Hodoș la studii în Italia*, București, 1936; E. Hodoș, *Din corespondența lui S. Bărnuțiu și a contemporanilor săi*, Sibiu, 1944; Șt. Pascu, în *Studia*, IX, 1964, nr. 1; R. Pantazi, *Simion Bărnuțiu. Opera și*

mestre (nicidecum doi ani, cum se acreditase, eventual cumulând întinderea cronologică dintre 1850—1852!) frecventate de subiectul central al prezentei restituiri la Facultatea juridică a Universității din capitala Austriei imperiale, cu minime incursiuni concrete din lipsa materialului edificator în acest sens.

În situația dată din toamna anului 1849 pentru românii transilvăneni, opțiunea asumată de S. Bărnuțiu în dublu sens, primordial politic, respectiv de reprezentare a intereselor națiunii sale în delegația permanentă desemnată să prezinte suita de memorii, petiții, adrese avansate Împăratului (1 septembrie 1849, 10 ianuarie, 29 decembrie 1850, 16 ianuarie 1851), și spiritual, anume perfecționarea sa juridică, însușită inițial la Academia de drept din Sibiu, apare de necontestat și logică pentru toți exegeții amintiți. Stațiile temporale din existența și devenirea sa acum la Viena, întrerupte vreme îndelungată de episodul tratamentului din Germania, cu cele două date limită știute, respectiv momentul sosirii din Transilvania la 23 iunie 1849 și cel al plecării spre Pavia în 11 octombrie 1852⁵, au împietat modul eșalonării eficiente a duratei și conținutului semestrelor urmate la facultatea de profil. Exegeza semnată de G. Bogdan-Duică, cunoscută și apreciată în spațiu și timp, semnaleză câțiva indici preliminarii în înțelegerea comprehensiunii manifestate de S. Bărnuțiu pentru studiul juridic, tocmai în ideea nobilă a obținerii titlului de doctor pentru ocuparea unui post la proiectata universitatea românească reclamată în Transilvania; la fel, pentru tentativele de înmatriculare în toamna anului 1849 și, respectiv în primăvara celui următor, ca și canavaua șicanelor și ingerințelor autorității polițienești ce supraveghea vigilent traiul și acțiunea cotidiană a liderului incontestabil al românilor transilvăneni, voluntar „autoexilați“ la Viena. În temeiul mărturiilor edite, putem supozitiona deci că S. Bărnuțiu nu reușise să audieze decât într-o mică măsură cursurile facultății în toamna anului 1850—1851, adică semestrul prim, atât din pricina stării sănătății, a problemelor politice rămase nerezolvate, a lipsei tuturor actelor personale necesare înmatriculării, dat fiind faptul că nu beneficia de bursă, exceptând ajutorul financiar în valoare de 100 florini primit de la o persoană particulară abia în 29 octombrie 1850. Chiar dacă, să presupunem că ar fi putut frecventa anumite materii în calitate de „ascultător extraordinar“, cum se întvede, de fapt, din nota către poliție datată în 9 februarie 1851, ori în virtutea continuării studiilor întrerupte la Sibiu dintr-un dublu motiv întemeiat: revoluția și boala, mecanismul birocratic al acceptării situației sale de rezident politic în capitala Austriei, dobândirea pașaportului de studii și a „atestatului de subzistență“, necesar autorității administrative universitare, au trenat acțiunea efectuată în timp, concurând ca după 9 și 15 februarie 1851, data avansării tuturor actelor reclamate, înmatricularea sa ca student „ordinar“ să poată avea

gândirea, București, 1967; *Arhiva personală Simion Bărnuțiu*, Cluj, 1973; C. Albu, *Simion Bărnuțiu*, București, 1985.

⁵ Al. Marcu, *op. cit.*, p. 2, 174; E. Hodoș, *op. cit.*, p. 6; V. Netea, în *RI*, XXIII, 1970, nr. 3, p. 521—528; *George Bariț și corespondenții săi*, VI, București, 1983, p. 171—172, 217, 219; C. Albu, în *Acta MP*, VIII, 1984, p. 435—443; T. Cipariu, *Corespondență primită*, București, 1992, p. 391.

loc abia în debutul semestrului doi, cel de vară, respectiv în 5 mai 1851.⁶ Aura de „revoluționari“ pentru grupul celor patru iluștri studenți juriști români (S. Bărnăuțiu, I. Hodoș, Al. Papiu Ilarian și I. Rațiu), care vor aprofunda studiul dreptului la Universitatea vieneză, va pricinui destule griji acestora în perioada nefastă, dominată de atmosfera reacționară neo-absolutistă, mai ales că toți cei aflați aici contribuiau direct la propagarea urmărilor revoluției, reclamând la unison respectarea prevederilor din programul politic adoptat la Blaj. Faptele subliniate acum rămân caracteristice pentru anii de început ai deceniului șase al secolului XIX, marcat în învățământul universitar austriac de introducerea reformelor organizatorice și administrative, ilustrând un spor meritoriu de studenți înmatriculați, atât în ansamblul instituțiilor de învățământ superior, cât mai ales la nivelul Facultății de drept.⁷

Interpretând materialul arhivistic depistat și redat în original în anexă, putem estima temporal și cantitativ demersul studentului jurist Simion Bărnăuțiu. Durata în spațiu, cele patru matricole universitare (3 în fapt, una fiind repetată, explicabilă datorită modificărilor de natură administrativă internă, cu impact inerent asupra prezenței materiilor audiate) acoperă primăvara anului 1851, momentul începerii semestrului de vară, cunoscută fiind deja data precisă a înmatriculării, și, toamna celui următor, cu certitudine 18 septembrie 1852⁸, când se eliberează atestatul de frecvență necesar validării calității de student la o altă universitate. Latura cantitativ-calitativă a exercițiului juridic se poate statistic înfățișa în defalcarea pe ani de studiu și semestre: a) în varianta că S. Bărnăuțiu ar fi urmat, totuși, neoficial anul I din toamna lui 1849—1850, formula supoziționată se prezintă astfel: I, semestrul 1, 1849—1850, semestrul 2, 1850; II, 1, 1850—1851, 2, 1851; III, 1, 1851—1852, 2, 1852; IV, 1, 1852—1853, 2, 1853, deja la Pavia, rămânând totuși un interval prea mare pentru susținerea examenelor preliminarilor de doctorat, obținut după efectuarea celor patru „riguroase“ în 6 iunie 1854. b) în ipoteza mult mai veridică, S. Bărnăuțiu ar fi debutat tocmai în semestrul prim, anul universitar 1850—1851, deci anul de studiu I, în calitate de student „extraordinar“, apoi de „ordinar“ în semestrul următor, 1851, pregnant ilustrat de matricolele din anexă: II, 1, 1851—1852, 2, 1852; III, deja la Pavia, 1, 1852—1852, 2, 1853; IV, 1, 1853—1854, 2, 1854, cu toate examenele menționate mai sus, trecute conform legii, dar și în virtutea intervenției solicitate prin Ioan Maiorescu la Viena pentru urgen-

⁶ G. Bogdan-Duică, *Notesul...* op. cit., p. 213—216, 218, 221, 222, 224; Al. Marcu, op. cit., p. 3, 175; Arhiva... op. cit., p. 2: Viena, 28 aprilie 1851, certificat medical pentru lunile ianuarie-aprilie inclusiv; Viena, 9 iulie 1851, adeverință atestând calitatea de student în drept; I. Chiorean, *Iosif Hodoș. Viața și activitatea sa*, Teză de doctorat, Cluj, 1975, p. 42.

⁷ Despre frecvența universitară, vezi în J. Völlmecke, *Österreichische Hochschulstatistik. 1829 bis 1979*, Wien, 1979, tabelul A. 5.3; pentru Facultatea de drept, vezi în *Geschichte... 1848 bis 1898*, p. 402; cu privire la cifra de 57 români transilvani la Viena în 1851, vezi în D. Berindei, în *Études danubiennes*, V, 1989, nr. 2, p. 78.

⁸ Vezi punctul nr. 11 din Anexa a IV-a.

tarea respectivei proceduri în timp.⁹ Configurația amintită este adevărată de mărturiile arhivistice, astfel: 1851, semestrul 2, patru materii și 13 ore de curs săptămânal (în dublu exemplar!); 1851—1852, semestrul 1, 6 materii și un număr sporit de ore audiate, 27; 1852, semestrul 2, cifră record pentru materii, 8 la număr!, cu pandant în indicarea triplă a orelor frecventate săptămânal, de 31! Toate acestea contribuie la recompunerea tabloului oarecum eclectic al planului de studii, incluzând elemente de drept obligatoriu și altele la alegere, conform normelor stipulate în regulamentele anterioare anului 1848 ori concordante celor reclamate de însăși stadiul evoluției societății austriece. Se poate ușor sesiza interferența dintre domeniile specifice, cu arii și intensități variate, cu repercusiuni vizavi de un trecut imediat ori prefațând alte orizonturi pentru știința juridică și dreptul administrativ de stat. Cuantificarea ierarhizat realizată pentru materiile frecventate de S. Bărnuțiu rămâne minim edificatoare cu privire la direcția proprie de studiu practic, deoarece specialitățile comune se regăsesc împreună cu cele singulare, iar altele se repetă ilogic, creând greutăți în aprecierea gradului de asimilare și percepere cognitivă. Caracterul amalgamat al planurilor de învățământ interferate tocmai între anii 1849—1855, au creat serioase probleme atât legiuitorilor sistemului universitar, respectiv juridic, cât mai ales masei tineretului studios, îndeosebi străini, marcați de greutăți inevitabile de limbă și de adaptare la mediu, fapt care până în final concurase, probabil, și la decizia adoptată de S. Bărnuțiu în toamna anului 1852. Eșalonarea făcută pe ani de studiu și semestre relevă multe inconsecvențe, precum cazul repetabilităților subliniate, materii reluate ori altele frecventate conform programei facultății. Tabelul realizat include următoarele materii audiate: 1851, semestrul 2: drept administrativ, delikte fiscale, statistică, acțiune penală; 1851—1852, semestrul 1: drept penal, drept civil, drept roman, drept feudal, medicină legală, economie națională; 1852, semestrul 2: drept civil, drept civil procesual, drept roman, drept comercial-cambial, drept canonic, drept financiar, degrevarea proprietății, medicină legală.¹⁰ Din pleiada de profesori cuprinși în acest interval, respectiv 12 la număr, se detașează, prin același procedeu al „repetabilității” pe domeniile predate: H. Beer, J. Hornig, W. Kosegarten, M. Stubenrauch.

Matricolele universitare menționate îngăduie, totodată, regăsirea altor date importante ce reconstituie traseul vieții și activității studentului jurist S. Bărnuțiu între anii 1851—1852. Aspectele excerptate în comentariul prezent vizează nominalizarea celor două situații de modificare a

⁹ G. Bogdan-Duică, *Notesul... op. cit.*, p. 133: despre cursurile audiate în semestrul de toamnă-iarnă 1850—1851 la profesorii Hye (drept penal procesual) și Stubenrauch (drept constituțional austriac).

¹⁰ *Idem*, p. 222: de remarcat faptul că materiile predate de profesorii Hye („forma procesului criminal cea nouă”) și Stubenrauch („jurisprudența constituției austriece”), menționate pentru semestrul de toamnă-iarnă 1850—1851 vor figura în cuprinsul tablei de materii a semestrului de vară 1851 (Stubenrauch) și toamnă-iarnă 1851—1852 (Hye), pe câtă vreme profesorul Edlauer („dreptul public al statului filosofic jus gentium”) nu apare nicăieri, poate dintr-un simplu motiv financiar, anume că taxa frecventării a trei cursuri ordinare era de 15 florini, iar S. Bărnuțiu însumează cifra mult ridicată peste numărul legal aprobat!

domiciliului (Wienstadte nr. 30 și Lanngarbe 30), corecta certificare a vârstei și confesiunii (cu minime corecturi, totuși), determinarea locului naștere și a țării de obârșie. Aceleași chestiuni materiale dificile de surmontat pentru majoritatea studenților români transilvăneni, există și aici în cazul plătirii taxei specifice pentru materiile audiate, așa-numita „Collegiengeld“, respectiv punctele 9 și 10, instituite prin lege la 12 iulie 1850. Analiza efectuată pe semestre și raportată la specialitățile frecventate, adică numărul total de ore, — taxa fiind achitată în virtutea procedurii stipulat, adică de 1 florin pe ora săptămânală¹¹ —, favorizează tentativa încadrării studentului S. Bărnăuțiu în strânsă dependență de resursele financiare minime, în fluxul materiilor posibile de urmat și a rezultatelor imediate, având în vedere faptul că exista și șansa scutirii procentuale, odată cu avizul competent al Consiliului Profesorat. În situația dată, evidențele statistice denotă jumătatea taxei plătite, chiar degrevarea de sarcina ei, fără specificarea datelor în timp. Gradarea stabilită inițial în această direcție și modurile de evoluție ulterioară se pot verifica în cuprinsul punctului 11, rubrica terminală a însemnărilor incluzând anumite cifre indicând totalul ori raportul intersemestrial pentru orele de curs, laolaltă cu materiile indicate prin „publicum“ (scutite de taxă) și certificarea datei eliberării atestatului de studii, necesar transferului la universitatea din Italia la 18 septembrie 1852.

Dacă matricola universitară analizată acum făcea interesante referiri la evoluția studentului Simion Bărnăuțiu în cadrul unui sistem de învățământ juridic supus dilemelor „reformei în tranziție“, alte mărturii de epocă, îndeosebi cele epistolare completează traiectul vieții și activității sale în intervalul dat; cel strict circumscris anului 1852 rămâne totuși marcat de studiul asiduu al dreptului, de truda la elaborarea unor lucrări de specialitate (vezi ediția a doua a „Discursului“), în pofida șicanelor permanente din partea poliției, a greutăților de limbă, de adaptare și a bolii de plămâni, care au concurat, până în final la înfăptuirea practică a deciziei mutării la Universitatea din Pavia. La vârsta matură de 44 de ani, studentul jurist va aprofunda tema sa predilectă, respectiv filosofia dreptului, cu accent pe drepturile personalității, aspect creionat evident în cuprinsul tezei de doctorat elaborate până în vara anului 1854.¹²

Capitala Austriei părăsite în toamna anului 1852, revine temporar reședința doctorului în științe juridice, care efectuează aici un stagiu minim de câteva luni, răstimp în care refuză onorabil propunerea angajării în slujba statului. Viena, universitatea, facultatea de profil au constituit totuși un stimul efectiv și un fundament teoretic și practic, realment necesar pentru viitorul cadru didactic universitar de la Iași, chemat aici de același neobosit misionar al destinelor științei românești, A. T.

¹¹ *Akademische Gesetze*, Wien, 1859, p. 36, paragraful 3.

¹² G. Bogdan-Duică, *Viața și ideile... op. cit.*, p. 132; C. Suci, *op. cit.*, p. 195, 196; E. Hodoș, *op. cit.*, p. 35: data de 10 noiembrie 1852 drept semnificativă pentru acceptarea ca student la Pavia; Șt. Pascu, *op. cit.*, p. 13; Arhiva personală... *op. cit.*, p. 3: Viena, 18 septembrie 1852, carnetul de student; Viena, 23 septembrie 1852, certificat medical; Pavia, 2 noiembrie 1852, cererea de înmatriculare și actele necesare.

Laurian, ce contribuise meritoriu la venirea altui jurist învățat la școala de drept austriacă, coleg și învățăcel al fruntașului politic restituit în contribuția documentară prezentă. Atât Simion Bărnuțiu și Al. Papiu Ilarian, trecuți în Moldova și sprijinind momentul de reformă în spirit modern european al sistemului de învățământ românesc, cât și Iosif Hodoș, alături de Ioan Rațiu, reveniți la matcă în Transilvania, au exemplificat, prin efortul cultural și politic, dăruirea și menirea nobilă asumată de mulți dintre reprezentanții poporului majoritar în zonă pentru supraviețuire, dezvoltare și progresul continuu spre realizarea unui deziderat scump nutrit până la împlinirea definitivă făptuită în anul 1918 pe câmpia de la Alba Iulia.

STELIAN MÂNDRUȚ

I. *Catalog der juristischen Fakultät*¹³

- 1/¹⁴ Vor- und Zuname, Alter, Religion, Wohnung des Studierenden:
Barnotin (Barnuti) Simon, 42 J.,¹⁵ g.Kath., an der Wien, Nr. 30.
- 2/ *Vaterland und Geburtsort: Boksa, S. bürgen.*
- 3/ *Name, Stand und Wohnort des Vaters oder Vormundes: —*
- 4/ *Vorlesungen, für welche der Studierende and einer oder an verschiedenen Fakultäten eingeschrieben ist: Verwaltung; Gefällsübertretungen; Statistik; öst. Strafverfahren.¹⁸*
- 5/ *Wochentliche Stundenzahl: 5; 4; 1; 3.¹⁷*
- 6/ *Name des Dozenten: Stubenrauch; Springer; Springer; Keller.¹⁸*
- 7/ *Bestätigung des Besuches: —*
- 8/ *Stipendium oder Stiftungs-Betrag. Verleihung: —*
- 9/ *Würde befreit von dem ganzen/halben Kollegengeldes: a) durch Dekret des Profes. Kolleg.: —; b) für die Semester: —*
- 10/ *Vorschreibung des Kollegengeldes: —; b) Abstattung des Kollegengeldes: 5;4;4;3;/5;4;4;3;/3;4;4;3.¹⁹*
- 11/ *30/6; publicum/Springer, „Statistik“; w.K.A.Hermannstadt/Keller/²⁰/Archiv der Universität Wien, *Catalog ... Sommer-Semester, 1851, p. 11—12./**

¹³ Despre evidența studenților înmatriculați și rolul îndeplinit de acest „Catalog“, vezi în *Akademische, op. cit.*, p. 15—17, paragrafele 38—43 din „Studienordnung“-ul din 1 octombrie 1850.

¹⁴ Am utilizat tacit cifrele arabe pentru simplificarea redării textelor matricolelor în anexă.

¹⁵ Dacă acceptăm anul 1808 ca dată a nașterii, atunci neconcordanța este evidentă iar omisiunea se datorează unui funcționar neglijent!

¹⁶ Vezi în *Öffentliche Vorlesungen an der k.k. Universität zu Wien im Sommer-Semester 1854*, Wien, 1854, p. 5—7; unic Anuar incluzând o parte din prelegerile universitare din epocă, aflat în fondul Bibliotecii universitare „Lucian Blaga“ din Cluj.

¹⁷ Cu privire la materiile „gratuite“ (publica) și la cele predate „contra taxă“ (Kollegiengeld), vezi în *Akademische ... op. cit.*, p. 35—49, paragrafele 2, 3 ale ordonanței ministeriale din 12 iulie 1850.

¹⁸ Vezi în *Übersicht der akademischen Behörden... an der k.k. Universität zu Wien im Sommer-Semester 1854*, Wien, 1854, altă piesă documentară singulară, păstrată în același fond bogat al bibliotecii universitare clujene citate; Moriz Stubenrauch, profesor de drept administrativ, de drept comercial austriac, decan al Facultății de drept în anul 1851—1852, în *Übersicht... op. cit.*, p. 9, 17; Joseph Springer, profesor de statistică și finanțe, în *op. cit.*, p. 5, 8, 17; Gustav Keller, profesor de drept penal, în *Geschichte ... 1848 bis 1898*, p. 163, 166.

¹⁹ Vezi nota anterioară, respectiv 17.

²⁰ Referirea se face la cursul predat de profesorul Keller și plătit de S. Bărnuțiu în baza unui sprijin financiar venit de la Sibiu și consemnat ca atare la rubrica în cauză.

II.

- 1/ Barnutiu Simon, 42 J.,²¹ g.Kath., An der Wien, Nr. 30.
- 2/ Boksa, Siebenbürgen.
- 3/ —
- 4/ Verwaltung; Gefällsübertretungen; Statistik; öst.Strafverfahren.²²
- 5/ 5; 4; 1; 3.²³
- 6/ Stubenrauch; Springer; Springer; Keller.²⁴
- 7/ bf.; bf.; bf.; bf.²⁵
- 8/ —
- 9/ —
- 10/ —
- 11/ *publicum* /Springer „Statistik/²⁶
/Archiv der Universität Wien, *Catalog*... Sommer-Semester, 1851, p. 11—12./

III.

- 1/ Barnutiu Simon, 43 J., g.K., Wienstadte Nr. 30.
- 2/ Boksa, S. bürgen.
- 3/ —
- 4/ Strafrecht; bürgl.Recht; Vorträge über Justinian; Lehenrecht; ger. Medizin; National.²⁷
- 5/ 5; 8; 2; 2; 5; 5;
- 6/ Hye; Grassl; Hornig; Leeb; Beer; Kosegarten.²⁸
- 7/ —
- 8/ —
- 9/ —
- 10/ a) 5; 8; —; —; 5; 5; / — — — = = =;/ b) 5; 8; —; —; 5; 5.²⁹
- 11/ 20; *publ.* /Hornig, Leeb/³⁰
/Archiv der Universität Wien, *Catalog*... Winter-Semester, 1851—1852 p. 11—12./

IV.

- 1/ Barnutiu Simon, 43 J., gr.Kath., Lannighube, 30.³¹
- 2/ Bocsa, Siebenbürgen.
- 3/ —
- 4/ bürgl. Recht; Ciwilg.Verfahren; Exeget. Vorträge; Wechselrecht; Kirchenhermeneut; Finanzpolitik; Grundentlostung; Gerichtl.Medizin³²
- 5/ 8;5;2;4;1;5;1;5.

²¹ Vezi nota nr. 15.

²² Vezi nota nr. 16.

²³ Vezi nota nr. 17.

²⁴ Vezi nota nr. 18.

²⁵ Prima mențiune, diferită în dublură, pentru atestarea calității gratuității frecvenței universitare.

²⁶ Vezi nota nr. 20 referirea se face numai la cursul predat de profesorul Springer.

²⁷ Öffentliche Vorlesungen . . . *op. cit.*, p. 5—7.

²⁸ Anton Hye, profesor de drept penal și procesual, în *Übersicht* . . . *op. cit.*, p. 9, 17, 26; Ignaz Grassl, profesor de drept civil austriac, în *Idem*, p. 8, 17; Joseph Hornig, profesor de drept roman, în *Idem*, p. 8, 17; Joseph Leeb, profesor de drept feudal, decedat în 1852, în *Geschichte* . . . 1848 bis 1898, p. 160; Hieronymus Beer, profesor de medicină și psihologie legală, în *Übersicht* . . . *op. cit.*, p. 9, 17; Wilhelm Kosegarten, docent pentru științele politice, în *op. cit.*, p. 17.

²⁹ Cea dintâi referire la renunțarea achitării taxelor impuse de lege.

³⁰ Este repetat procedeeul scutirii pentru cele două cursuri subliniate.

³¹ Lectură improprie datorită precarității textului, certificând o altă adresă pentru studentul jurist Simion Bărnuțiu.

³² Öffentliche Vorlesungen . . . *op. cit.*, p. 5—7.

- 6/ Grassl; Dworżak; Hornig; Stubenrauch; Huze; Kosegarten; Stubenrauc Beer.³³
 7/ —
 8/ —
 9/ —
 10/ a) 8;5;—4;1;5;—5;/—————;/ b) 8;5;—;4;1;5;—;5.—
 11/ 20/7; publ./Hornig/; publ./Stubenrauch, „Grundentlekung“/; *Abgangzeugnis*, 18/9.
 852, Z. 969.³⁴
 /Archiv der Universität Wien, *Catalog*... Sommer-Semester, 1852, p. 6—7./

**SIMION BĂRNUȚIU, RECHTSHÖRER AN DER WIENER UNIVERSITÄT
 (1851—1852)**

(Zusammenfassung)

Die hier veröffentlichte „Catalog der inmatriculirten Studierenden der juridischen Fakultät“ bringt einige bisher unbekannte Anblicken hinsichtlich das Lebens und Wirkens des rumänischer Juristen in der Zeitspanne des Jahres 1851 und 1852. Der Verfasser zeigt vor und analysiert neue Zeugnisse aus das Archiv der Wiener Universität über den zitierten Name, die aus Siebenbürgen, nämlich Boçşa, in Sălaj stammende, und and der juridischen Fakultät der Wiener Universität zwischen der obengennante Zeitraum studierte.

³³ Joseph Franz Dworżak, profesor de filosofia dreptului, în *Übersicht... op. cit.*, p. 8, 17; Friedrich von Huze, profesor de drept penal și drept roman, în *Geschichte... 1848 bis 1898*, p. 145.

³⁴ Certificarea obținerii atestatului de studii în vederea plecării la Universitatea din Pavia.